

פרי הארץ

שבת שבתוך הפסח

נמסר ע"י כ"ק מרן אדמו"ר מספינקא שליט"א

מוצאי שבת קודש פרשת ויקרא.

א.

בדורנו מעצימים את מושג ה'גדלות'. כל אחד חפץ להיות 'גדול' בתורה, 'גדול' במצוות, וכן הלאה. אך מהי אותה 'גדלות' אליה שואפים כולם?

עוד נברר במאמר, כיצד ישאב המאמין חיזוק מן הזמנים בהם הוא 'מטי' – זמני העלייה והמוחין – לזמנים שנמצא ב'לא מטי', כלומר, זמני הירידה.

ב.

תשובה לדבר נוכל למצוא מביאור מעשה יציאת מצרים, אך קודם נקדים מספר עניינים לכך.

ראשית – בספר חובות הלבבות נכתב כי עניין הביטחון הוא רק בדבר גשמי, שם יקבל שכר על בטחונו בקב"ה שיזמן לו את מבוקשו, שהרי אף אם יבחר בדרך אחת יוליכו השם בדרך אחרת^א. מה שאין כן באמונה ועבודת השם – אין מקום כלל לביטחון! על האדם לבדו מוטלת העבודה **לרצות** את הדבקות בבורא, **להחליט** שזהו הכיוון אליו הוא מעוניין לפנות, **ולהשתדל** עבור כך. ואמנם עבור התוצאה יזדקק לביטחון בקב"ה שיצליח עבודתו בידו.

היוצא מכך: כל עניין עבודת השם בעיקרה הוא – הכיוון אליו מועדות פניו. התוצאה אינה בידי כלל. הבעש"ט היה נוהג לומר: היכן שמחשבותיו נמצאות – שם האדם.. כך גם נוכל לבאר על פי רבותינו, המחייבים חפיצה וחשיקה בשביל הדבקות – חפיצה היא רצון האדם, והחשיקה הינה החלטתו להתמיד בנתיב זה.

שנית – אמנם אורו של הבורא שצומצם בעולם הגשמי אינו נראה, אך הוא עדיין 'ממלא כל עלמין' ועדיין 'מסובב כל עלמין'. הנוכרי, שאין בקרבו הנשמה שהוענקה לנו, מסוגל להאמין שיש חיות של הבורא בעולם – 'מסובב כל עלמין' – אך רק בכוח היהודי להאמין בנוסף לכך, שכל מציאות החומר אינה אלא דמיון, ורק חיות הבורא היא המציאות האמיתית, והיא ה'ממלא כל עלמין'. (בהערת אגב: אותו אור השוכן בעולם הזה קרוי "שכינה בגלות")

כך מהלכו של הפרי הארץ, וכך גם התניא כותב על פירוש המילים: "לעולם ה' דבך נצב בנשמים", באם וכאשר הקב"ה יסלק חיותו מן השמיים, חלילה, אין זה אומר שהשמיים יחדלו מלהתקיים – אלא קיומם נשלל למפרע, ולעולם לא היו קיימים!

ג.

השפת אמת מבאר את מאמר חז"ל^ב: "שואלים ודורשים בהלכות פסח קדם לפסח שלשים יום", שאין הכוונה רק להלכות, שלא נשתנו מאשתקד, אלא "אל תקרי הלכות אלא הליכות" – כפי שעבודת השם אינה משפיעה בעת המעבר עצמו, שאז האדם בסערת רגשות, אלא באם כל

^א כמעשה רב סעדיה גאון, שבדרכו לשיבתו מצאו השליט והשליכו לכלא.

^ב פסחים דף ו' ע"א.

מחשבותיו היו מתואמות לעבודה זו, אזי גם בעת משבר יוכל להמשיך על עצמו רוגע – כך על היהודי ללמוד את מהות ועניין החג לפני בואו, בכדי שיספוג את השפע והאור כראוי, ויוכל להעבירו לדורות הלאה.

לכך, הבה ונבאר את אופן התרחשות הנס ומצבם של היהודים, בכדי שנוכל להכיל את אורות החג בצורה הראויה, ובדרך זו נברר את ההקדמות מתחילת המאמר.

ד'.

ההבדל בין הקטן לגדול, אינו הגודל הפיזי המבליט את גדלות הגדול, אלא כוחותיו האינטלקטואליים, שאף שמצויים גם בקרב הקטן, אינם מפותחים דיים.

האר"י ז"ל מתאר את מצבו של העם בעת גלות מצרים כ'תינוק במעי אימו'. העם לא היה מפותח בקשר שלו עם הבורא, ולכך באה הגלות הזו, כפי שהשפת אמת תמה^א, מדוע דווקא בלילה המרומם ביותר, ליל הגאולה, מזכירים מילים קשות, המתארות מצב של גלות: "וַיִּמְכְּרוּ אֶת חַיֵּיהֶם" אלא, מדגיש השפת אמת, שללא מרור – אין גאולה! כל עוד לא יחווה האדם מצב של קושי, לא יחפש מיהו בעל-הבירה! רק כאשר נמצאים ב"מן המצר" – אזי "קראתי ק-ה!"

הלב שמחה בשם הר"ר בונם כתב על הפסוק: "וַיִּמַּת כָּל בְּכוֹר" – כיצד הרג הבורא הבכורות? באמצעות כך שהנכיח את חיותו, ובכך עקר וביטל כל חיות אחרת מלבדו, כפי שאמרנו בשם התניא. ובכורות ישראל ניצלו משום ש"לִקְחִיתִי אֶתְכֶם לִי לְעָם" – כאשר היו מחוברים עם הבורא, שום דבר לא הזיק להם! השפת אמת ממשיך את הרעיון, שזהו מה ש'פסח' הקב"ה על בתי ישראל והבדילם מבתי המצריים – בכדי שיוכל עם ישראל להידבק רק בבורא, בלא שיסיטו אותו ממסלולו.

ולא רק אז – כל עת משבר, תכליתו לחבר את האדם לבורא. ומחמת שאין בכוח החומרי להידבק ברוחני טהור שכזה, הצטמצם האור בגשמי. אם הוא מחובר ודבוק לבורא – בכך שמבטל את המציאות הגשמית שלו ושל סביבתו, וחי רק כפי הסיבות, שהבורא "ממלא כל עלמין" – אין דבר שיכול עליו! הבעיה מתחילה כשמשאירים את הניצוץ 'בהמתנה', ולא מבינים שדווקא בעת "מוֹרָא גָדוֹל" – זו גְּלוּי נְשִׁינָה^ב.

לכך באה מצוות פסח-מצרים, וכל עניין ליל הסדר. הם היו מעין הצהרת כוונות של כל יהודי, האם מועדות פניו לעבודת השם או להיפך. זאת הייתה גם גערתו של הבורא במשה רבינו: "מַה תַּעֲזֹק אֵלַי דְּבַר אֶל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְיִסְעוּ". על משה טענתו – משה רבינו היה בחינת הדעת, והכיר במעלת עבודה זו, ואם כן מה טעם בצעקות כעת, עליו ללמד את העם לבחור את הכיוון הנכון, ולצעוד אל תוך הים ללא חשש.

ה'.

^א על דרך זו פירש רבינו זיע"א מה שכתוב בהגדה: "יאמרו לך למחר – מה זאת" – שלמחרת הסדר כבר לא תישאר ההשפעה של החג, באם לא תתכונן כראוי.

^ב פסח תרמ"ז.

^ג כמשל לתולעת שנולדה בחזרת, שבטוחה שהדבר המתוק ביותר בעולם הוא – החזרת.

^ד ליקוטים ניסן, מכתבים.

^ה הדגל מחנה אפרים (ויקרא) מביא זזה"ק, שרשב"י מקלס את משה רבינו כנגד המלאכים, שמשה זורק אבן ומגיעה עד לאינסוף – פירוש הדבר שבכל עניין קטן כגדול, משה רבינו התבונן בחיות הבורא הממלאת אותו, וכך הגיע עד למעלה.

זאת הגדלות הנודעת – לגדול מבחינה פנימית עוד ועוד. לפצח את מהלכי ה'לא מטי' בחיים, ולהופכם ל'מטי' – כלומר, לעבד את המצב של איבוד העשתונות ולחברו לשורשו, להבין שכל 'אור מקיף' הוא בעצם 'אור ממלא', והוא ינחה את המאמין לטובה.

נצטט את התשובה בלשון המאמר: "וְזֶהוּ עֵינֵן הַגְּדֻלּוֹת, עַל דֶּרֶךְ מִשָּׁל, שֶׁהֲרִי חִיּוֹת הַתִּינוֹק וְהַגְּדֻל שְׁוִים הֵם, מִלְּבַד שְׁחִיּוֹת וְשִׁכְל הַתִּינוֹק הוּא בְּהֶעֱלֵם וְאִינוּ מִלְּבָשׁ בְּאַבְרִים שֶׁיִּדְעוּ הָאֲבָרִים לְהִתְנַהֵג בְּהִשָּׁכָל, מֵה שְׁאִין כֵּן הַגְּדֻל.

כֵּן דֶּרֶךְ כָּל הַדְּבָקוֹת וְיִחֻד קב"ה וְשִׁכְיָנִתָּהּ, בְּעֵינֵי עוֹלָם הִזָּה אוֹ מַעֲשֵׂה הַמְצֻוֹת וְהַתּוֹרָה - הוּא לְהִתְדַבֵּק דְּבָקוֹת גָּמוּר, וְלִהְיוֹת שִׁיחַ וְלִהְיוֹת בִּישׁ עַל עֲצָמוֹ חִיּוֹת הַקֹּדֶשׁ הַשּׁוֹכֵן בְּעֵינֵי עֶסְקִיּוֹ, וּבְדַבּוּר מְצֻוֹתָיו תּוֹרָתוֹ תִּפְלָתוֹ".

ו'.

וכפי שהקב"ה גידל אותנו בעת יציאת מצרים, כך תפקידם של ההורים – לגדל את ילדיהם, ולהעניק להם היכולת להתפתח ולגדול מבחינה רוחנית.

כאשר האב אינו רואה בבנו מציאות, אלא סיבה מאת השם – כפי פירוט העבודה לעיל – באותו רגע הוא מעניק לבנו כוח לגדול, אפילו שלא בידיעתו! כי כפי שההורה מגדיל את המוחין שלו עצמו – היינו, את עבודת השם שלו – כך יוכל הבן להגדיל את שלו גם הוא.